

Overordnet

- **Holdningsendring i hele storsamfunnet overfor samisk språk, kultur og levesett.**
Holdningsendringer i forhold til respekt for hverandre som medmennesker i landet Norge.
Respekt for hverandres kulturer og levesett, to kulturelle samfunnsborgere.
Informasjonskampanje - forebygge mobbing, trakassering og ekskludering av samer i Norge.
- **Bevistgjørelse av at samisk er Norges 2 offisielle språk** -og hva det innebærer for samfunnet, for arbeidsplasser, for den enkelte person, elevs rettigheter ang morsmålet sitt

Udir må lage en lærerplan der samisk og norsk er likestilte og der timeantallet for undervisning i morsmål, sidemål og fremmedspråk kommer tydelig frem.
- **Bevisstgjøre skoleeiere om regelverket ang opplæring i morsmålet (samisk)**
Mer informasjon om de samiske språkene og elevenes rettigheter til å få opplæring på sitt morsmål, (en av de tre samiske språkene) fra barnehage til høgskolen / universitet.
- samisk fjernundervisning/ undervisning i ordinær skoletid – ikke etter eller før skoletid
Hvilke fag timene skal tas fra, tilrettelegging av eget rom hvor undervisningen skjer (fjernundervisning).
-riktige utstyr for undervisningen som pc med camera, headsett og samisk tastatur. Ikke ipad eller nettbrett for her fungerer ikke arbeidsverktøyene som samisk lærere bruker i sin undervisning.
- Forslag til direktoratene i Finland. Sverige og Norge
Sametingene i de tre nordiskelandene (Finland, Sverige og Norge) burde kunne lage felles rammeplan for samisk språk, samfunn og kultur, i barnehagene og skolene.
- Samme med læremidler for barnehagene og skoler for samisk språk

BARNEHAGE :

- **Hva må til for at flere skal ta utdannelsen til samisk lærer?**
- Profilerings og verdsettelse av yrket
- Årlig kompetanseheving med eksamen og studiepoeng
- Nordisk Nettverk for barnehagelærere i de samiske områdene –Der barnehagelærerne får lære via seminar og gruppeoppgaver fra hverandre om hvordan aktivt fremme samisk i barnehagen.
- **Samisk barnehagelærer**- kampanje hvor de som jobber viser sin hverdag og hvor viktig det er å ha kvalifiserte samt engasjerte barnehagelærere.
Vise frem hvor viktig del av jobben til barnehagelæreren er å bruke sin kompetanse for å videreføre Språket, kulturen, årstidene 8 årstider og gjøremålene knyttet til dette. Og hvordan man tilpasser tradisjonelle gjøremål til det moderne samfunnet.

GRUNNSKOLE

- **Skole/skoleeier**
Informere foreldre/foresatte om rettighetene for opplæring i eget morsmål. Slik at ikke foreldrene må selv kjempe for barnet/eleven skal få opplæringen.
Samt mulighetene til fjernundervisning hvis skolen ikke har fastansatt lærer.
- At utstyr fungerer i undervisningen
- Hospitere ved andre skoler som har samisk talende klasser og fast lærer

Tilbydere av fjernundervisning for samisk -samarbeid om overgang fra grunnskole til videregående skole -og til høgskole.

- Hospitere hos hverandre

Videregående skole

Lærerutdanningene:

- Verdsettelse av samisk språk og kultur kompetanse
- Yrkes stolthet for ansatte i barnehager og grunnskole

Høgskolen

- Desentralisert utdanning og praksis baserte oppgaver- slik at folk med familier og fast jobb skal kunne kombinere dette med studiet.
- Utdanne folk til Fagarbeider /assistent – med praksis erfaringsbasert kunnskap. Samisk språk og kultur kunnskap.
- Barnehagelærer /grunnskolelærer: Samisk kvote -basert på språk og kultur kunnskap.
- Muligheter for Videreutdanning og kompetanseheving. Ved at studentene i videreutdanningen har praksis ved andre barnehager/ skoler.

Samarbeid med andre høgskoler

- Lule- og sørsamisk lærerutdanning – min. antall søkere 2 så kan utdanningen gjennomføres. Se på mulighetene til å gi undervisning til både fagarbeider/assistent og lærer sammen i noen fag. For at studiene kan gjennomføres.
- Desentralisert utdanning og praksis baserte oppgaver

På tvers av landegrensene

- Samarbeid med finsk og svensk lærerutdanning med vekt på samisk språk og kultur.
- Felles læreplan for samisk for de tre landene som er utarbeidet fra læreplan for samisk fra de tre landene.

Høyere utdanning generelt:

- Samarbeid med andre nordiske universitet om samisk språk og litteratur, kultur og duoddji.
- Samarbeid med yrkesfaglige utdanninger innen duoddji i nordiske land
- Samarbeid med sami duoddji i Sverige og Finland

Løfte samisk duoddji og utførelse av duoddj

Begynne tidlig med å innføre utøvelse av kunst estetiske fag/duoddji (både myk og hard) i barnehagen videreføre dette i grunnskolen og så til videregående skole. La barn og elever få delta aktivt i utøvelsen og lære kunnskapen via praktiske arbeidsoppgaver i duoddji. Hvordan innhøste materialer og hvordan bevare dem til de skal utarbeides til et produkt, hvordan bruke produktene og hvordan videreføre kunnskapen videre.

Løfte mangfoldet i det samiske samfunnet

Samisk samfunn består av mennesker i mange forskjellige yrkesgrupper, og er knyttet til ulike primærnæringer. Se mangfoldet og kunne bruke hverandre for å bli enda bedre samfunn for alle sammen. Verdsette hverandres primærnæringer og dagenes moderne yrker.

Hvordan skal vi som et samisk samfunn «overleve» uten å miste vår identitet i det moderne livet ? våres verdier for livets gang , for naturen og miljøet , for kulturen og språket vårt og hvordan videreføre verdiene og livssynet videre til neste generasjon.

Ved å utdanne flest mulig fra de samiske samfunnene til ulike yrker i den moderne verden.